

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 27 (2006)

Δελτίον ΧΑΕ 27 (2006), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Νικολάου Β. Δρανδάκη (1925-2004)

Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.512](https://doi.org/10.12681/dchae.512)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2011). Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 27, 13–18. <https://doi.org/10.12681/dchae.512>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Εργογραφία Νικολάου Β. Δρανδάκη

Τόμος ΚΖ' (2006)

ΑΘΗΝΑ 2006

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗ

Α. Αυτότελη έργα

1. *Ἡ ἱστορική Μονή τῆς Κλεισούρας ἢ Παληομονάστηρο Βρονταμᾶ Λακωνίας*, Ἀθήναι 1958.
2. *Ὁ Ἐμμανουήλ Τζάνε Μπουνιαλῆς θεωρούμενος ἐξ εἰκόνων του σωζομένων κυρίως ἐν Βενετία*, Ἀθήναι 1962.
3. *Βυζαντιναὶ τοιχογραφίαι τῆς Μέσα Μάνης*, ἐν Ἀθήναις 1964.
4. *Παλαιοχριστιανικὲς τοιχογραφίαι ἐν Δροσιανῇ τῆς Νάξου*, Ἀθήναι 1988.
5. *Βυζαντινὲς τοιχογραφίαι τῆς Μέσα Μάνης*, Ἀθήναι 1995.
6. *Βυζαντινὰ γλυπτὰ τῆς Μάνης*, Ἀθήναι 2002.
7. *Ἔρευνα ἐν τῇ Κάτω Μάνῃ* (σὲ συνεργασία μὲ Ε. Δωρῆ, Β. Κέπετζη καὶ Μ. Κωνσταντουδάκη), Ἀθήναι 1993.

Β. Μελέτες σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συλλογικούς τόμους

8. «Ἀποδεικτικὰ παρακαταθήκης ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων τοῦ 1841», *ΚρητΧρον* Β' (1948), 203-212.
9. «Εἰδήσεις περὶ τῶν σχολείων Ρεθύμνης κατὰ τὸ δευτέρον τέταρτον τοῦ 19ου αἰῶνος», *ΚρητΧρον* Δ' (1950), 21-64.
10. «Ἡ ρεθυμνία εἰκῶν Παναγίας τοῦ Πάθους», *ΚρητΧρον* Ε' (1951), 61-70.
11. «Ἀνασκαφὴ παρεκκλησιῶν τοῦ Μυστρά», *ΠΑΕ* 1952, 497-519.
12. «Τοιχογραφίαι ναΐσκων τοῦ Μυστρά», *Πεπραγμένα τοῦ Θ' Διεθνοῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου*, Ἀθήναι 1954, τ. Α', 154-178, πίν. 14-25.
13. «Ὁ ναός τῶν Ἁγίων Θεοδώρων τῆς Λακωνικῆς Τρύπης», *ΕΕΒΣ ΚΕ'* (1955), 38-87.
14. «Ἀνασκαφὴ ἐν Μυστρά», *ΠΑΕ* 1955, 256-257.
15. «Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Ἁγίου Εὐτυχίου Ρεθύμνης», *ΚρητΧρον* Γ' (1956), 215-236.
16. «Παλαιολόγειος εἰκὼν Βρεφοκρατοῦσης τοῦ εἰς Βενετιανὴν ἑλληνικοῦ ναοῦ», *Θεολογία ΚΗ'* (1957), 238-251.
17. «Ὁ εἰς Ἄρτον Ρεθύμνης ναῖσκος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου», *ΚρητΧρον* ΙΑ' (1957), 65-161.
18. «Σκαφικαὶ ἔρευνα ἐν Κυπαρίσσῳ Μάνης», *ΠΑΕ* 1958, 199-219.
19. Βιβλιοκρισία: «Ἀνδρέου Ξυγγοπούλου, Σχεδιάγραμμα ἱστορίας τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς μετὰ τὴν Ἄλωσιν», Ἀθήναι 1957», *ΕΕΒΣ ΚΗ'* (1958), 520-528.
20. Βιβλιοκρισία: «Α. Ὁρλάνδου, Μοναστηριακὴ Ἀρχιτεκτονικὴ, Δευτέρα ἔκδοσις ἠϋξημένη, Ἀθήναι 1958», ὁ.π., 528-530.
21. «Ἡ κτιτορικὴ ἐπιγραφὴ ναΐσκου τοῦ Μυστρά», *ΕΕΒΣ ΚΗ'* (1958), 362-366.
22. «Ἀνασκαφὴ παρεκκλησιῶν ἐν Μυστρά», *ΠΑΕ* 1959, 160-161.
23. «Μεσαιωνικὰ Λακωνίας - Ἀρκαδίας», *ΑΔ* 16 (1960), Χρονικά, 105-107.
24. «Ὁ Ἐπιτάφιος τῆς Ζερμπίτσας (1538-1539)», *Τόμος εἰς μνήμην Κ. Ἀμάντου*, Ἀθήναι 1960, 454-462.
25. «Ἀνασκαφὴ ἐν Κυπαρίσσῳ», *ΠΑΕ* 1960, 233-245.
26. «Μεσαιωνικὰ Λακωνίας - Ἀρκαδίας», *ΑΔ* 17 (1961-1962), Χρονικά, 88-91.
27. «Εἰκονογραφία τοῦ ὁσίου Νίκωνος», *Πελοποννησιακά* Ε' (1962), 306-319.
28. *Μυστράς*, λῆμμα στό Συμπλήρωμα τῆς *ΜΕΕ*, τ. Γ'.
29. «Μεσαιωνικὰ Κυκλάδων», *ΑΔ* 18 (1963), Χρονικά, 302-308.

30. «Εικόνες κρητικής τέχνης εις Ἀντίπαρον», *Κρητική Πρωτοχρονιά* 1963, 66-72.
31. «Ἐγγραφα τῆς Μονῆς Μυριοκεφάλων», *Κρητική Πρωτοχρονιά* 1964, 33-41.
32. «Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναοῦ τῆς Νάξου Παναγία στῆς Παλλοῦς (1288/9)», *ΕΕΒΣ ΛΓ'* (1964), 258-269.
33. «Μεσαιωνικά Κυκλάδων», *ΑΔ* 19 (1964), Χρονικά, 420-435.
34. «Ἀνασκαφή εἰς τό Τηγάνι τῆς Μάνης», *ΠΑΕ* 1964, 121-135.
35. «Τζώρτζης Λαμπάρδος», *Κρητική Πρωτοχρονιά* 1965, 71-77.
36. «Μεσαιωνικά μνημεῖα Λακωνίας», *ΑΔ* 20 (1965), Χρονικά, 181-183.
37. «Μεσαιωνικά μνημεῖα Κυκλάδων», ὅ.π., 534-548.
38. «Τό κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Μυστρᾶ», *Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὁρλάνδον*, τ. Γ, Ἀθήνα 1968, 782-783.
39. «Βυζαντινά καί μεσαιωνικά μνημεῖα Κυκλάδων», *ΑΔ* 21 (1966), Χρονικά, 401-404.
40. «Ἐκκλησιαστικά κεντήματα τῆς Μονῆς Ἀρκαδίου», *Πεπραγμένα τοῦ Β' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου*, Ἀθήνα 1967, τ. Α', 297-343.
41. «Χριστιανικαί ἐπιγραφαί Λακωνικῆς», *ΑΕ* 1967, 137-177.
42. «Εἰκονογραφία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν», Λόγος ἐκφωνηθεὶς τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1968, Ἰωάννινα 1969.
43. «Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα Λακωνικῆς», *ΑΕ* 1969, Χρονικά, 1-11.
44. «Ἅγιος Παντελεῆμων Μπουλαριῶν», *ΕΕΒΣ ΛΖ'* (1969-1970), 437-458.
45. «Προεικονοκλαστικαί τοιχογραφίαι τῆς Νάξου», *ΑΑΑ* III (1970), 414-421.
46. «Δεόμενοι ἅγιοι ἐπὶ τοῦ τεταρτοσφαιρίου ἀψίδος εἰς ἐκκλησίαις τῆς Μέσα Μάνης», *ΑΑΑ* IV (1971), 232-240.
47. «Νικήτας Μαρμαρᾶς», *Δωδώνη*, *ΕΕΦΣΠΙ Α'* (1972), 21-44.
48. «Ὁ ναός τοῦ Ἀἰ-Λέου εἰς τό Μπρίκι τῆς Μάνης», *ΔΧΑΕ ΣΤ'* (1972), 146-168.
49. «Ὁ Ταξιάρχης τῆς Χαροῦδας καί ἡ κτιτορικὴ ἐπιγραφή του», *ΛακΣπ Α'* (1972), 275-291.
50. «Ἀνάγλυπτος παράστασις βυζαντινοῦ μύθου», *Λεμών, προσφορά εἰς τὸν καθηγητὴν Ν. Β. Τομαδάκη*, *ΕΕΒΣ ΛΘ'-Μ'* (1972-1973), 659-674.
51. «Συμπληρωματικά εἰς τὸν Ἑμμανουήλ Τζάνε. Δύο ἄγνωστοι εἰκόνες του», *Θησαυρίσματα* 11 (1974), 36-73.
52. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1974, 110-138.
53. «Λείψανα βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν ναῖσκου παρὰ τό Σελεγούδι Λακεδαίμονος (1439/40)», *ΛακΣπ Β'* (1975), 95-109.
54. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1975, τ. Α', 184-196.
55. «Ἄγνωστα γλυπτά τῆς Μάνης ἀποδιδόμενα στό μαρμαρᾶ Νικήτα ἢ στό ἐργαστήρι του», *ΔΧΑΕ Η'* (1975-1976), 19-28.
56. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μεσσηνιακὴν Μανὴν», *ΠΑΕ* 1976, 213-252.
57. «Ἐξ εἰκόνες τοῦ Θεοδώρου Πουλάκη», *Θησαυρίσματα* 13 (1976), 205-227.
58. «Ἐρευνα εἰς τὴν Μάνην», *ΠΑΕ* 1977, 200-228.
59. «Ὁ Μακρυγιάννης καί οἱ ζωγράφοι του», *Ἐθνικὸν καί Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον, Ἐπίσημοι λόγοι ἐκφωνηθέντες κατὰ τό ἔτος 1977-1978*, τ. ΚΒ', Ἀθήνα 1979, 139-169.
60. «Ἀνασκαφή στό Τηγάνι τῆς Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ, Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1978, 183-191.
61. «Ἐρευνα στή Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ε. Δωρῆ, Σ. Καλοπίση, Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1978, 135-182.
62. «Ἡ ἐπιγραφή τοῦ μαρμάρινου τέμπλου στή Φανερωμένη τῆς Μέσα Μάνης (1070)», *ΑΕ* 1979, 218-225.
63. «Σκαφικῆς ἔρευνες στή Μάνη, τοιχογραφίαι στόν Ἅγιο Πέτρο Διροῦ» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ - Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1979, 215-225.
64. «Πόκος ἢ νεφέλη;», *ΕΕΦΣΠΑ ΚΖ'* (1979), 258-268.
65. «Παναγία ἡ Βρεστενίτισσα», *Πρακτικά Α' Λακωνικοῦ Συνεδρίου*, *ΛακΣπ Δ'* (1979), 160-185.
66. «Ἐρευνα στή Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Σ. Καλοπίση - Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1979, 156-214.

67. «Οί τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Νικολάου στόν Ἅγιο Νικόλαο Μονεμβασίας», *ΔΧΑΕ Θ'* (1977-1979), 35-61. Βλ. καί *ΔΧΑΕ ΙΒ'* (1984), 509-510, προσθήκη στό ἄνωτέρω ἄρθρο.
68. «Δύο βυζαντινές ἐνεπίγραφες πλάκες ἁγίας Τράπεζας σέ ναούς τῆς Μεσσηνιακῆς Μάνης», «*Μνήμη*» *Γεωργίου Ι. Κουρμούλη*, Ἀθήναι 1980, 179-185.
69. «Ἀνασκαφή στό Τηγάνι τῆς Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ), *ΠΑΕ* 1980, 247-258.
70. «Ἐρευνα στή Μεσσηνιακή Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Σ. Καλοπίση καί Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1980, 188-246.
71. «Οἱ τοιχογραφίες τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Κηπούλας (1265)», *ΑΕ* 1980, 97-118.
72. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ δευτέρου στρώματος στόν Ἅγιο Νικήτα Κηπούλας» *ΔΧΑΕ Ι'* (1980-1981), 239-258.
73. «Ἀνασκαφή καί ἔρευνα στή Λακωνική Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ καί Χ. Κωνσταντινίδη), *ΠΑΕ* 1981, 241-253, 254-268.
74. «Ἐρευνα στή Μάνη» (σέ συνεργασία μέ Ε. Δωρῆ, Σ. Καλοπίση, Β. Κέπετζη καί Μ. Παναγιωτίδη), *ΠΑΕ* 1981, 449-578.
75. «Δίκλιτος σταυρεπίστεγος ναός βυζαντινῶν χρόνων», *ΑΑΑ ΧΙΥ* (1982), 37-46.
76. «Δύο ἐπιγραφές ναῶν τῆς Λακωνίας: τοῦ Μιχαήλ Ἀρχαγγέλου (1278) στόν Πολεμίτα τῆς Μάνης καί τῆς Χρυσαφίτισσας (1290)», *ΛακΣπ ΣΤ'* (1982), 44-61.
77. «Ἐρευνα στήν Ἐπίδαυρο Λιμηρά» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ, Μ. Παναγιωτίδη, Σ. Καλοπίση, Ἐ. Δωρῆ, Χ. Κωνσταντινίδη, Μ. Κωνσταντουδάκη καί Β. Κέπετζη), *ΠΑΕ* 1982, 349-466.
78. «Ἀνασκαφή στό Τηγάνι Μάνης» (σέ συνεργασία μέ Ν. Γκιολέ), *ΠΑΕ* 1983, 264-270.
79. «Παναγία ἢ Χρυσαφίτισσα (1290)», *Πρακτικά Α' Τοπικοῦ Συνεδρίου Λακωνικῶν Μελετῶν*, Ἀθήναι 1983, 337-403.
80. «Ἐρευνα στήν Ἐπίδαυρο Λιμηρά», *ΠΑΕ* 1983, τ. Α', 221-232.
81. «Ὄνόματα ἁγιογράφων σέ ναούς τῆς Μάνης», *ΛακΣπ Ζ'* (1983), 126-138 καί Η' (1986), 383.
82. «Les peintures murales des Saints-Théodores à Kaphiona (Magne du Peloponnèse)», *CahArch* 32 (1984), 163-175.
83. «Ἀπό τίς τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Κροκεῶν (1286)», *ΔΧΑΕ ΙΒ'* (1984), 203-238.
84. «Ὁ Ἅϊ-Πύργος στά Πατρελιανά», *Προμηθεύς ὁ Πυρφόρος* 40 (1984), 321-324.
85. «Ἡ Κερά τοῦ Ρεθέμνου», *Τμητικό ἀφιέρωμα στόν ὁμότιμο καθηγητή Κ. Καλοκύρη*, *ΕΕΘΣΑΠΘ*, Θεσσαλονίκη 1985, 181-183.
86. «Τά ἐπιθήματα τοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως στή Νομιτζή», *Δώρημα στόν Ἰωάννη Καραγιαννόπουλο*, *Βυζαντινά* 13 (1985), 599-617.
87. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ ΒΑ. παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Σοφίας Μυστρᾶ», *ΕΕΦΣΠΑ ΚΗ'* (1985), 469-490.
88. «Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος στόν Τσόπακα τῆς Μάνης», *Φίλιον δώρημα εἰς τόν Τ. Γριτσόπουλον*, *Πελοποννησιακά* Ις' (1985-1986), 241-255.
89. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Ἅϊ-Παννάκη στή Ζούπενα», *ΔΧΑΕ ΙΓ'* (1985-1986), 79-92.
90. «Ἀπό τήν παλαιοχριστιανική καί βυζαντινή Μάνη (θέματα ἀρχαιολογικά - τοπογραφικά - δημογραφικά)», *Ἱστοριογεωγραφικά Α'* (1986), 15-28.
91. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κλένιας», *Πρακτικά τοῦ Β' Τοπικοῦ Συνεδρίου Κορινθιακῶν Ἐρευνῶν*, Ἀθήναι 1986, 57-64.
92. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Καφιόνας», *Βυζάντιον. Ἀφιέρωμα στόν Ἀνδρέα Ν. Στράτο*, τ. 1, Ἀθήναι 1986, 241-249.
93. «Παρατηρήσεις στίς τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰῶνα πού σώζονται στή Μάνη», *The 17th International Byzantine Congress, Major Papers*, Νέα Ὑόρκη 1986, 683-713.
94. «Ὄνόματα ἁγιογράφων σέ ναούς τῆς Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς», *ΛακΣπ Η'* (1986), 377-381.
95. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κοντά στό Μυστρᾶ», *Εἰλαπίνη, τόμος τμητικός γιά τόν καθηγητή Νικόλαο Πλάτωνα*, Ἡράκλειο 1987, 79-84.
96. «Σπηλαιώδεις ναοί Λακωνίας βυζαντινῶν χρόνων», *Πρακτικά Γ Διεθνoῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν*, Ἀθήναι 1987-1988, 213-218.

97. «Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀρχιδίου Δημητρίου Χωματιανοῦ», *Ἱστοριογεωγραφικά* 2 (1987-1988), 189-190.
98. «Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα Ἁγιοπορίου» (σέ συνεργασία μέ Β. Κατσαρό), *Ἱστοριογεωγραφικά* 2 (1987-1988), 233-252.
99. «Ὁ σταυροειδῆς ναός τοῦ Προδρόμου στή Χρῦσαφα» *ΛακΣπ* 9 (1988), 301-324.
100. «Παρατηρήσεις στίς τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰ. πού σώζονται στή Μάνη» (περίληψη τοῦ ὑπ' ἀριθ. 92 δημοσιεύματος), ὅ.π., 70-76.
101. «Ὁ Ἁι-Παννάκης τοῦ Μυστρά», *ΔΧΑΕ* ΙΔ' (1987-1988), 61-82.
102. «Ἡ ζωγραφική στήν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δεσποτάτου τοῦ Μορέως», *Πρακτικά τοῦ Ἐκτάκτου Πνευματικοῦ Συμποσίου ἀπό τήν φωτεινὴ κληρονομία τοῦ Μυστρά στήν Τουρκοκρατία*, Ἀθήναι 1989, 54-68.
103. «Αὐτοπροσωπογραφία (;) τοῦ ἁγιογράφου ἱερέως Ἐμμανουήλ Σκορδίλη σέ εἰκόνα του», *Κρητικόν ΚΗ-ΚΘ'* (1988-1989), 224-229.
104. «Ἀρχαιολογικοὶ περίπατοι στή βυζαντινὴ Νάξο», *ΕΕΚΜ* 13 (1985-1990), 5-55 (ἀνάτυπο).
105. «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ “Ἁγίου Πέτρου” Γαρδενίτσας», *Φίλια ἔπη εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνᾶν*, τ. Δ', Ἀθήναι 1990, 82-134.
106. «Ὁ ναός τῆς Ἁγίας Τριάδος στό Μπρίκι τῆς Μάνης (1708) μέ τὰ πολλὰ ἐντοιχισμένα γλυπτά», *ΛακΣπ* Ι' (1990), 111-134.
107. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Προδρόμου κοντά στή Χρῦσαφα τῆς Λακεδαιμόνος», *ΔΧΑΕ* ΙΕ' (1989-1990), 179-196.
108. «Μεταβυζαντινὲς εἰκόνες (Κρητικὴ Σχολή)». *Σινᾶ, Οἱ θησαυροὶ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερόνης*, Ἀθήναι 1990, 125-132.
109. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Ἁι-Παννάκη στή Ζαραφώνα», *Εὐφρόσυνον. Ἀφιέρωμα στόν Μανόλη Χατζηδάκη*, τ. 1, Ἀθήναι 1991, 136-140.
110. «Τό παλιομονάστηρο τῶν Ἁγίων Σαράντα στή Λακεδαιμόνα καί τό ἀσκηταριό του», *ΔΧΑΕ* ΙΣΤ' (1991-1992), 115-138.
111. «Ὁ σπηλαιώδης ναός τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου στή Τζίτζινα», *Πρακτικά Δ' Διεθνοῦς Συνεδρίου Πελοποννησιακῶν Σπουδῶν (=Πελοποννησιακά, Παράρτημα 19)*, Ἀθήναι 1992, 17-36.
112. «Τό ἀσκητήριό τῆς Ἀνάληψης στό Μυριάλι Ταῦγέτου», *Θυμίαμα στή μνήμη τῆς Λασκαρίνας Μπούρα*, Ἀθήναι 1994, 83-89.
113. «Ὁ Ἁι-Στράτηγος στό Μαριόρεμα», *ΔΧΑΕ* ΙΖ' (1993-1994), 223-230.
114. «Ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστίν (Ἰωάν. 14:28)», *Ροδωνιά. Τιμὴ στόν Μ. Ι. Μανούσακα*, Ρέθυμνο 1994, τ. 1, 131-134.
115. «Ἡ βυζαντινὴ τέχνη στή Μάνη», *Δέκατο Τέταρτο Συμπόσιο βυζαντινῆς καί μεταβυζαντινῆς ἀρχαιολογίας καί τέχνης. Πρόγραμμα καί περιλήψεις εἰσηγήσεων καί ἀνακοινώσεων*, Ἀθήναι 1994, 10-11.
116. «Τό Παλιομονάστηρο τοῦ Βρονταμᾶ», *ΑΔ* 43 (1988), Μελέτες, 159-194.
117. «Ὁ Σωτήρας τοῦ Οἰτύλου», *ΔΧΑΕ* ΙΗ' (1995), 79-88.
118. «Εἰκόνες κρητικῆς τέχνης τῆς Ἀντιπάρου», *Παριακά* 17, τχ. 6 (1996), 7-13.
119. «Χρονολόγηση βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν τῆς νότιας Πελοποννήσου ἀπό συγκρίσεις μέ χρονολογημένες βυζαντινὲς τοιχογραφίες τῆς Σερβίας», *Βυζάντιο καί Σερβία κατά τόν ΙΔ' αἰῶνα / Byzantium and Serbia in the 14th Century (= Ἰνστιτούτο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Διεθνή συμπόσια, 3)*, 338-343.
120. «Σχεδιάγραμμα καταλόγου τῶν τοιχογραφημένων βυζαντινῶν καί μεταβυζαντινῶν ναῶν Λακωνίας», *ΛακΣπ* 13 (1996), 167-236.
121. «Δυτικὲς ἐπιδράσεις στίς μανιάτικες τοιχογραφίες τοῦ 13ου αἰῶνα», *Δέκατο Ὁγδοο Συμπόσιο βυζαντινῆς καί μεταβυζαντινῆς ἀρχαιολογίας καί τέχνης. Πρόγραμμα καί περιλήψεις εἰσηγήσεων καί ἀνακοινώσεων*, Ἀθήναι 1998, 21-22.
122. «Τό εἰκονογραφικὸ θέμα “Ἄνωθεν οἱ προφῆται” σέ τοιχογραφία τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὁρους», *ΔΧΑΕ* Κ' (1998-1999), 195-200.

123. «Μάνη, Νάξος, Πάρος» στο *‘Ο Θησαυρός της ‘Ορθοδοξίας, 2.000 χρόνια. ‘Ιστορία - Μνημεία - Τέχνη*, τ. Β', *Πατριαρχεία και αυτοκέφαλες ‘Εκκλησίες*, Αθήνα 2000, 427-434, 476-481.
124. «Byzantine Sculpture in the Mani», *XXe CIEB, Prés-actes II, Tables rondes*, Παρίσι 2001, 36.
125. «Γλυπτά της Μάνης χρονολογημένα από τον 11ο και 12ο αιώνα», *‘Η βυζαντινή γλυπτική. 7ος-12ος αιώνες / La sculpture byzantine. VIIe-XIIe siècles*, 2η Έφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων - École française d'Athènes, *Πρακτικά συμποσίου* (υπό έκδοση).
126. «Οί τοιχογραφίες στον τρούλο του ‘Αγίου Σώζοντος στο Γεράκι», *Λαμπηδών. ‘Αφιέρωμα στη μνήμη της Ντούλας Μουρίκη* (έπιμ. Μ. Άσπρά-Βαρδαβάκη), Αθήνα 2003, 183-192.

Γ. Άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά

127. «Άποσπασμα του έκφωνηθέντος κατά την έορτήν των Τριών Μ. ‘Ιεραρχών λόγου», *Μαθητική ‘Ηχώ*, αρith. 3, Ρέθυμνον 31-1-1933, 1-2 (βλ. και έφημ. Ρεθύμνης *‘Ο Τύπος*, 31-1-1933, «‘Η χθεσινή έορτή», 3).
128. «Βιβλιοθήκη εις τό Ρέθυμνον», έφημ. *Φωνή τής Κρήτης*, Αθήναι, φ. 32 τής 2-7-1938.
129. «‘Η Βιβλιοθήκη», έφημ. *ΚρητΕπ*, φ. 8 και 10-7-1945.
130. «Λιθογραφημένον σχέδιον του ‘Α. Βεβελάκι», *ΚρητΕπ*, φ. 20 και 21-6-1946.
131. «Έκ τής βιβλιοθήκης του ‘Ιωάννου Μεταξά-Λαζαρίδου», *ΚρητΕστ*, τχ. 9 (Δεκέμβριος 1949), 17-18 και τχ. 10 (‘Ιανουάριος 1950), 17-18.
132. Περί τήν μινωικήν Ρίθυμναν, *ΚρητΕπ*, φ. 510, 4-10-1946.
133. «Και πάλιν Ρίθυμνα», *ΚρητΕπ*, φ. 515, 10-10-1946.
134. «Μινωική τέχνη (διαλέξεις)», *ΚρητΕπ*, φ. 543, 14-11-1946.
135. «Από τή διάλεξη του κ. Λαούρδα», *ΚρητΕπ*, φ. 551, 26-11-1946.
136. «‘Η διάλεξις του κ. Τομαδάκη (άπό τήν βυζαντινήν Κρήτην)», *ΚρητΕπ*, φ. 586, 10-1-1947.
137. «Γύρω σε ένα βιβλίον», *ΚρητΕπ*, φ. 589, 12-1-1947.
138. «‘Η αίθουσα των Τριών ‘Ιεραρχών», *ΚρητΕπ*, φ. 608, 5-2-1947.
139. «‘Η Πνευματική ‘Εστία», *ΚρητΕπ*, φ. 622, 21-2-1947.
140. «‘Η Διακήρυξις τής Χριστιανικής ‘Ενώσεως ‘Επιστημόνων», *ΚρητΕπ*, φ. 640 και 641, 18 και 19-3-1947.
141. «Τό παρεκκλήσι του ‘Αγίου ‘Αντωνίου», *ΚρητΕπ*, φ. 807, 22-10-1947.
142. «‘Ιστορικά σημειώματα, Γεράσιμος Μαχαιριώτης και Γεράσιμος Καστρινός, έπίσκοποι Ρεθύμνης», *ΚρητΕπ*, φ. 809, 25-10-1947.
143. «‘Η προστασία των μεσαιωνικών μνημείων», *ΚρητΕπ*, φ. 811, 26-10-1947.
144. «‘Ο ναός των Τεσσάρων Μαρτύρων», *ΚρητΕπ*, φ. 813, 30-10-1947.
145. «Από τήν έκθεση του κ. Ν. Σοφιαλάκη», *ΚρητΕπ*, φ. 843 και 844, 9 και 10 Δεκεμβρίου 1947.
146. «‘Η Βιβλιοθήκη», *ΚρητΕπ*, φ. 1045, 14-8-1948.
147. «‘Ιστορικά σημειώματα. Ψήφισμα τής εν ‘Αρχάναις Συνελεύσεως του 1897», *ΚρητΕπ*, φ. 1062, 1063 και 1064, 5, 7 και 8 Σεπτεμβρίου 1948.
148. «Τό ζήτημα των Μονών», *ΚρητΕπ*, φ. 1101, 24-10-1948.
149. «Τά κατηχητικά σχολεία», *ΚρητΕπ*, φ. 1107 και 1008, 2 και 3-11-1948.
150. «Περίπατος στο Μυστρά», *Νέα ‘Εστία*, έτος ΝΑ', τ. 101, τχ. 1194, 1-4-1977, 442-446.
151. «‘Η έπιστημονική δράσις και τό έργον του Μανόλη Χατζηδάκη. Εισήγησις κατά τήν αναγόρευση του σε έπίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου ‘Αθηνών στίς 19-4-1977», *‘Επίσημοι Λόγοι*, ΚΑ' (1976-1977), 231-232.
152. «Αναμνήσεις ενός αρχαιολόγου», *Νέα ‘Εστία*, έτος ΝΓ', τ. 105, τχ. 1238, 1-2-1979, 187-191.
153. «Οί Ρεθεμνιώτες πού φεύγουν. ‘Ο γιατρός Λευτέρης Δρανδάκης», *ΚρητΕπ*, φ. 10615, 9-9-1981, 4.
154. «Μνήμη ‘Αναστασίου ‘Ορλάνδου», *Νέα ‘Εστία*, έτος ΝΕ', τ. 110, τχ. 1306, 1-12-1981, 1584-1589.
155. «Ανάκτορα και σπίτια του Μυστρά», *Τό Βήμα*, 4-4-1982.
156. «Μουσείο και όχι ξενώνας», *Τό Βήμα*, 25-7-1982 (μνημονεύονται οί προσπάθειές του για τήν ίδρυση Μουσείου στην ‘Αρεόπολη τής Μάνης).

157. «Μ. Καλλιγᾶς. Ἐκταση καὶ γνωρίσματα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης». Εἰσήγηση κατὰ τὴν ἀναγόρευση τοῦ Μαρίνου Καλλιγᾶ σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, *Ἐπίσημοι Λόγοι*, Ἀθήνα 1983, 7-10.
158. «Περιπέτειες ἀρχαιολόγου», *Νέα Ἑστία*, ἔτος ΝΖ', τ. 114, τχ. 1352, 1-11-1983, 1342-1344.
159. «Δυὸ γαρύφαλλα σ' ἓνα τάφο», *Ὁ κόσμος τῆς Ἑλληνίδος*, Λ', Νοέμβριος 1983, ἀριθ. 303, 286.
160. «Μαργαρίτα», *Λακωνικά ΚΑ'*, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1983, τχ. 115, 150.
161. «Βάνδαλοι καὶ ἱερόσυλοι, πληγὴ γιὰ τὰ μνημεῖα τῆς Μάνης», *Τό Βῆμα*, 14-10-1984.
162. «Ἀπὸ μία πρόσφατη ἐπίσκεψη στὸ βυζαντινὸ ναὸ τῆς Κοιμήσεως Ρουστίκων», *Παράκλητος*, περ. τῆς Μητροπόλεως Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, ἔτος ΙΕ', τχ. 46 (1985), 28-30.
163. «Ἡ παιδευτικὴ δύναμη τῶν εἰκόνων κατὰ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας», *Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή ΛΗ'* (1985), 265-267.
164. «ἜΉταν ἢ ὄχι σκάνδαλο»; *Τά Νέα*, 9-6-1985.
165. «Τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Μάνης», *Λακωνικά ΚΔ'* (1986), τχ. 126, 1 καὶ 7.
166. «Ἡ εἰκονογραφία τῆς Ἀναστάσεως στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», *Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή, ΛΘ'* (1986), 100-103.
167. «Ἡ δημοσίευση ἀρχαιολογικῶν μελετῶν», *Τό Βῆμα*, 11-1-1987.
168. «Ἐκκλησίες τοῦ Ρεθέμους μνημονευόμενες στὸν «Κρητικὸ Πόλεμο» τοῦ Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, Ρέθυμνον, ἔτος Α', τχ. 1 (1989), 45-51.
169. «Ἐμμανουήλ Τζάνε Μπουνιαλῆς», στὸ ἴδιο, τχ. 2, 221-231.
170. «Παλιές ρεθεμνιώτικες μορφές, ὁ πατέρας μου», *Κρητολογικὰ Γράμματα*, τχ. 3-4 (1991), 173-174.
171. «Ναοὶ ὀρθοδόξων τοῦ Ρεθέμους ἀναφερόμενοι κυρίως στὰ κατὰστικὰ δύο Ρεθυμνίων συμβολαιογράφων τῆς Ἐνετοκρατίας», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, ἔτος Γ', τχ. 5-6 (1991), 1-11.